

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szomban és szombaton este

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2

Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

FŐSZERKESZTŐ:

Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:

Egész évre 12 korona, félévre 6 korona. Negyed évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér

Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

Az áruló.

(R) Az erkölcsi érzésnek bizonyos foka megvan minden emberben. Bármilyen célra társuljon az emberek kisebb vagy nagyobb tömege, — az egymás iránt tartozó hűség érzetének élni kell keblökben, mert a nélkül célt nem érhetnek. A rablóbanda, a brigantik társasága is megkivánja minden tagjától a hűségesség együttérzést, a közös célra való törekvés igyekezetét. Az árulót azok is megvetik. Felhasználják céljaik elérésére; de azért nem bíznak benne, vigyáznak minden mozdulatára, gyanus szemmel kísérik minden tettét, elfogadják szolgálatait, jól meg is fizetik, de mindig lemezik, teljes bizalommal soha sincsenek hozzá, ha már nincs rá szükségük, — kilökik kebelükből.

Mi más sors várhatna arra az Olaszországra, mely harminc éven teli hű szövetségeseit nemcsak megcsalta és elárulta, hanem még hába is támadta.

Gondolják-e Olaszország politikusai, hogy az ántant hatalmak, kiknek most hű szövetségesei, elámitásával szolgálatokat teljesít, vele szövetséget fognak kötni? Olyan hülyéknek tartja-e őket, hogy szövetteknek vele, a szövetségeseit elárulva, hábatámadva? Azt hiszi, hogy szövetséges társul fogadják csak azért, hogy mindig attól keljen félniük, hogy velük szemben is hasonló hűtlenséget fog elkövetni?

Bizony, a becsetlen nemzettel epügy, mint a becsetlen emberrel állandó viszonyt nem köt senki. Okavodik attól mindenki, mint a ragályos beteg.

Mert Olaszország ma politikai rétegeiben teljesen fertőzött. A hazugság, az árulás miázmája fertőzte meg uralkodójától kezdve politikusai minden tagját.

Még elgondolni is borzasztó, hogy az Olaszország egységét létrehozó I. Viktor Emánuelnek — kit kártársai „la galantuomo” jelzővel tisztelték meg — unokája hazugsággal áltassa saját népét csak azért, hogy ürügyöt találhasson azoknak hadba vezetésére hazudjon csak azért, hogy a szövetségeseink küldött hadüzenetet indokolhassa.

Hogy oly országban, melynek

politikusi árulók, hűségzők, országában, melynek királyára diplomáciai okmányok bizonyítják a hazugság vádját, — miképpen állanak az erkölcsök, azt el lehet képzelni. Már pedig:

„Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma megdől s rabigába görnyed,” mondja a költő.

Városi kérdések.

Miért nem kér a város orosz fogloly-munkásokat?
— Köztisztasági teendők. —
A Ronyva-szabályozás. —
Mi lesz a jéggyárral?

Az örök élıhetetlenségnek sok példáját látni nap-nap után, de a minden téren és minden irányban való élıhetetlenségnek és gyámoltalanságnak oly klasszikus jeleit a hiba adta még egyetlen testület és egyetlen köztisztviselő, aminőkkel Ujhely város nap-nap után és állandóan szolgál.

Azt már láttuk, hogy az elviselhetetlen drágaság enyhítésére, az élıtelmszer — és különösen a brutális hazugságra enyhítésére semmit sem tudnak és nem is próbálnak tenni; e helyen ismét néhány olyan ügyre hívjuk fel a közfigyelmet, amelyekben a város ismét példát an élıhetetlenséget mutat.

Elıször is itt van a köztisztaság kérdése, mely Ujhelynek mindig igen sebezhető pontja volt. Most, a háború alatt különösen tűrhetetlenek az állapotok, amint erre legutóbb *Majláth József* gróf a közigazgatási bizottság figyelmét is felhívta. Interpellációjára *Dokus Gyula* alispán válaszában, ki maga is kócedálta, hogy Ujhely köztisztasága gyenge lábon áll, de hivatkozott a háború miatt beállott nagy munkáshiányra, a jövőre pedig az állapotok javulását helyezte kiútásba, — elmondván, hogy a város köztisztasági teendőinek ellátására orosz foglolyokat kért a katonai parancsnokságtól és ígéretet is nyert 50 fogolynak ily célra való átengedésére.

A közigazgatási bizottság ülése óta szépen telnek a hetek, de sem ötven foglyot, sem ötöt, sem egyet nem kaptunk, a közigazgatási állapotok pedig cseppet sem javultak.

Kétségtelen, hogy ennek a város élıhetetlensége az oka, mert hiszen más városok már régen meg-

kapták a beállott munkáshiány pótlására szükséges orosz foglolyokat s e tekintetben az eljárást már miniszteri rendelet is szabályozta.

Pedig ha a város komolyan utánálna ennek a dolognak, nemcsak a köztisztaság kérdését, de egy másik nagyszabású, ám sőtén égetően aktuális kérdést is megoldhatna az orosz foglolyok segítségével. Részünkről ugyanis cseppet sem tartjuk kizártnak, hogy a monarchia sok százeczerjnyi fogolytáborából a város kellő utánjárás mellett olyan mennyiségű foglyot is ne kaphatna, amennyivel a Ronyva-szabályozást is meg lehetne csinálni.

Megpróbálni mindenesetre nem ártana és ha ez a próba sikerülne, akkor a város és a lakosság egy csapással sokat visszanyerne abból, amit a háború okozta nehéz viszonyok miatt elvesztett.

Végül megemlítjük itt a város jégellátásának kérdését, mint a tanács és a h. polgármester tehetetlenségének egy másik kiálló példáját. Bónne vagyunk már a nyárbán és a h. h. október 4-én vajdó jégkérdés, — miért, miért nem, — még mindig nem nyert megoldást. Nem kutatjuk, hogy mi az akadály, egészen kétségtelen ugyanis, hogy a a dolgok erejében és helyesen fogják meg, a hatóság jéggyárat, vagy a kérdés más megoldását a legrövidebb idő alatt nyélbe lehet ütni. E helyet csak vacillálást látnak és a jégellátás terén maris kiálló mizériákat tapasztalunk.

Tudomásunk szerint az érdekelt nagyfogyasztók, — kávéosok, vendéglátók, sörraktárosok, — tekintélyes összeggel volnaak hajlandók hozzájárulni a hatósági jéggyár létesítéséhez; a város vezetősége azonban képtelen komoly lépéseket tenni.

HIREK.

BUZA JÓZSEF

Fájdalmasan csapott le a hír: Buza a József, a 10 ik honvédegyalgezerud öröngya meghalt. A most folyó véres küzdelmek során már sok jeles emberünket veszítettük el és lelkünk már hozzáadódott a legfájóbb hírekhez is. De bármennyire elfáult is a lelkünk minden fájdalommal szemben, mégis fájdón érintett mindnyájunkat a Buza a József halála. Egy minden tekintetben kiváló katonát veszített benne a had-

sereg és egyik legértékesebb tagját az ujhelyi társadalom. A Ludovika-Akadémiából, ahol tanár volt — néhány évvel ezelőt mint százados került az ujhelyi garnizonba, ahol jeles katonai eredmények adta bizonyítását. A harcokban is kitüntette magát és öfelsége legfelsőbb elismerését érdemelte ki. Ott érte az öröngyi kitüntetés is, amelynek azonban már nem soká örülhetett, mert betegsége miatt kórházba kellett vonulnia ahol rövid szünetes után elhunyt. Halála mindenütt — ahol csak ismerték a hős, bátor katonát — mély részvételt keltett. És általános a részvét az elhunyt családjá, de különösen Buza a Barna iránt, akinek még azt sem engedte meg a sors, hogy testvéröccse temetésén jelen lehessen.

— A mádi plébánia. A megyéspüspök a Payer Ferenc sátoraljujhelyi plébánosát történt kinevezésével megüresedett plébániára Vasskó József zborói esperes-plébánost nevezte ki.

— A hadikölcsönjegyzés. Mint értesülünk a Sátoraljujhelyi Polgári Takarékpénztár és Hitelügyelet saját tárcája részére 50 000 koronát jegyzett a II. hadikölcsönből, és a nevezett intézetnek a Magyar Általános Hitelbank kassai fiókjához továbbított hadikölcsön jegyzése, mely készpénzbefizetéssel eszközölhető eddig 100 000 koronát tesz ki.

— Hadi emlékérem. A kraszniki győzelem trófeumából készült „hadi emlékérem” az idén minden iskolának ajándéka. A kitüntetéssel vizsgázó tanulókat a gyönyörű történelmi emlékek jutalmazzák. A közönség különös érdeklődést mutat a hadi emlékéremből készült ékszernek iránt és divatos viseletté lett az éremből összeállított óra, lánc, nyaklánc, nyakkendő. A hadi emlékéremek egész jövedelme az Augustus rokkant alapja.

— Bevonnák a régi 1 koronásokat és a 10—20 filléreseket? Makkóól írják: Nagyonfontosságú s főleg a fémhöz vert pénzeket szenvedélyesen gyűjtő és a közfoglalomból elvonó közönséget érdeklő kormányrendeletet közöl a pénzügyigazgatóság, mely szerint a 10 és 20 filléres nikkelpénzeket, valamint az 1914. előtti időből való 1 koronásokat a makkóó adóhivatalhoz 30 nap leforgása alatta be kell szolgáltatóni, ahol azokat új veretű pénzekkel cserélik

ki. Aki ezt a rendeletet nem követi s a fent megnevezett pénzeit egy hónapon belül nem cseréli át, az kötelességmulasztásának maga látja kárárt, amennyiben ilyen pénsek érvényüket és értéküket is elvesztik. Nagyon üdvös ez a kormányrendelet, mert korlátolt észtehetségű emberek nemcsak a koronákat rejtették el, de még a 10 és 20 filléres nikkelpénzjegyeket is s emiatt az ületéletben és a pénzforgalomban a legnagyobb bonyodalmak keletkeztek. Reméljük, hogy az új veretű fémpénsek, — köztudomás szerint kisebb fémmértékűknél fogva — nem válnak ily dugott kincsekké.

— A városi mozbán hetenként négyszer a legnagyobb siker mellett, telt házak élénk tetszése között folytak az előadások, amelyeknek mindegyike az igazgatóság áldozat készségéről és agilitásáról tesz tanúságot. A legközelebbi, szerdai előadásra is nagyon előkelő nivóju gazdag műsort állított össze az igazgatóság. Holnap, csütörtökön pedig két előadás lesz teljesen új műsorra, amelyen a legjobb és legújabb filmek szerepelnek.

— Megjív a tábori postacsoport-forgalom. Értesülésünk szerint már legközelebb ismét nagyobb mértékben teszik lehetővé a tábori postacsoportok küldését. A közlekedési vonalak megjavulásával a tábori postaforgalom is fellendül s a csomagok felvételének és továbbításának egyik nagy akadályja megszűnik. A meleg időjárásra való tekintettel elemezszernek küldését nem engedélyezik, ahelyett azt ajánljuk a közönségnek, hogy toalettszereket, isszadás elleni porokat, szappant, hűtő pasztillákat, szunyoghálóit, tüttit, és dohányfélét küldjön a hadba vonultaknak. A postaforgalom megkönnyítéséről esetről-esetre hirdetésel fogjuk értesíteni a közönséget.

— Száz százalékos áremelések a papíriparban. A Nyomdai papír című lap írja: A magyar és osztrák papírgyárak az elmúlt napokban a papíroszárakat 15—25 százalékkal újból felemelték. A papírgyárak ezidén már harmadszor emelik az árakat, vannak egyes papíroszemlék, melyek már 50—100 százalékkal emelkedtek az év eleje óta. A gyárak részéről a nyersanyag hiányával okolják meg a folytonos áremeléseket. A csomagpapírgyártáshoz szükséges fa csak igen kis mértékben áll rendelkezésre. A galiciai és oroszországi fűszózatok pedig szűnnek. Az anyagokhoz szükséges gyanta, mely 100 kilogrammonként 20 korona volt, most 140 koronáért alig kapható. Szén, olaj, kén stb. csak 30—300 százalék áremeléssel szerezhetők be. A legnagyobb gyárak az üzemnek csak egyes részeit képesek fenttartani.

A közönség köréből.

Az uhelyi ref. papválasztás.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A F. M. H. f. évi május hó 28-án megjelent 43. számában „Megszemélyesítették az uhelyi ref. papválasztást” „Gyözött az Enyedy ellenes párt” fő és alcíme alatt foglalkozott az uhelyi papválasztás ellen beadott panaszfóliótt elhangzott elsőfokú bírósági ítéletével.

Felelős szerkesztő: Landesmann Miksa

Engedje meg a tek. szerkesztő ur, hogy e cikkre vonatkozólag — ha „A közönség köréből.” szerény rovatában is — némi észrevételeket tölhessek.

Nem kívánok itt azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy — a közismert viszonyokra való tekintettel — szabad volt-e ez ügyben az ítélezést a f. zempléni egyházmegyére bízni; nem foglalkozom azzal sem, hogy a bíróság összeállítása az egyházi törvények nem szellemével, de betűjével is merőben ellentétben történt. Még arról sem kívánok szólni, hogy Péter Mihály gázcsei ref. lelkész urak — ki pedig az ítélező tanács lelkje volt, — nem lett volna szabad vállalkoznia a bírói szerepre, mert hisz ő, ha nem is pályázott de kifejezetten *aspírált* a sátorajauhelyi ref. lelkészi állásra. A vizsgálat lefolytatásáról magáról a bírói tárgyalásról még kevésbé kívánok beszélni, mert ezen ténykedések azoknak az uraknak a lelkiismereti ügye, akik azokat eszközölték.

Egyetlen egy tényt óhajtok csak leszegézni.

A Fm hírlap közleményéből az olvasó azt következteti, hogy az ítélet a Thuránszky Tihamér elnöksége alatt hozatott: a Thuránszky Tihamér erkölcsi presztizsével kívánja befűdni az ítéletet.

Soraimnak olya az, hogy ez illudóit eloztatasson.

Thuránszky Tihamér az ítélet-hozatal előtt, nem tűrhetvém tovább a tapasztaltakat, felállott s körübeül a következőket mondta: „Ugy látom, hogy a bíróság tagjai nem itélkezni, de vádolni jöttek ide. En azt az igazságtalan hajsza, ami itt egy ember ellen folyik, nevenem el fedezni nem akarom, ezért társelnöki tisztetmről lemondok s az ítélezésben részt nem veszek.”

Thuránszky Tihamér ezzel ott hagyta a bírósági ülést, szállására ment, tollat ragadott és lemondott *tanácsbírói* állásáról.

Nemes Lajos kir. tanácsos is megmondotta a maga véleményét a látottak és tapasztaltakat illetőleg s alig hiszem, hogy az egyházmegye régi, tekintélyes tagja a jövőben részt kérjen magának a f. zempléni egyházmegye vezetésében.

Ugy látszik tehát hogy az Enyedy, Andor ellen folyó hajsza, — *perdon!* *jellebbetés és azzal járó vizsgálat* — nemcsak Enyedy Andor partját keserítette el,

S. u. hely 1915. máj. 30.

Illsházi Endre

a sátorajauhelyi ref. egyház községi tagja.

Csinosan butorozott szoba kiadó
Sennyey-u. 1. sz.

Irodai alkalmazást

keres Sátorajauhelyben 24 éves, hat gimnáziumot végzett intelligens fiatalember.

Cím a kiadóhivatalban.

Nyomatott Landesmann Miksa és Társa könyvnyomdájában Sátorajauhely.

Mai távirataink.

A miniszterelnökség sajtóosztályának hivatalos közlése.

Nagy harc Przemyslért.

*

Futnak a hős olaszok.

A sajtóhadiszállás jelenti:

Budapest, máj 31.

Przemysl északi és délnyugati frontján tegnap óta heves harcok vannak folyamatban, ugyszintén Przemysltől délkeletre a Dnyeszterig húzódó területen is. Ezekben a harcokban kilátásaink határozottan kedvezők.

A Lubacowkánál a tegnapi nap viszonylagos csendben telt el, az oroszok nem támadtak többé. Stryjnél az oroszoknak néhány támaszpontját foglaltuk el, nekik nagy veszteséget okozva.

Délnyugati hadszíntér:

Egy alpesi ezred támadást intézett a lavaronei fensík ellen. Az ezredet az olaszoknak súlyos veszteségeket okozva futásra kényszerítettük. Egyébként ezen a hadszíntéren jelentős események nem fordultak elő.

Hőfer mai jelentése.

Budapest, máj. 31.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Orosz hadszíntér:

A San mentén és a folyótól keletre tegnap nem voltak komolyabb harcok. Przemysl északi és délnyugati arcvonalán, valamint a Dnyeszter felső folyásán harcolunk. Stryj vidékén a szövetséges csapatok heves harcban több helységet rohammal bevették és elfoglaltak egy orosz üteget, egyébként az északkeleti hadszíntéren a helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

Tegnap délelőtt a lavaronei fensíkon levő erődítményeink egyik szakaszán egy alpesi ezred támadását véresen visszavertük. Paneveggiótól északkeletre egy ellenséges osztag beásni kezdte magát, de járőreink tüze elől nyomban meghátrált. A karintiai határon az ellenség hiába kísérelte meg a hegyek lejtőinek megmászását. A tengerparti határterületen folyó tűzérési harcban nehéz tűzérsgünk is kezd beleavatkozni.

Hőfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese

Az ellenzék vezérei a királynál.

Budapest, máj. 31.

Illetékes helyről értesülünk, hogy *Öfelsége* az ellenzéki vezérférfiaknak a miniszterelnök által tolmácsolt ilyen irányú kérése folytán gróf Andrássy Gyulát, gróf Apponyi Albertet és gróf Zichy Aladárt magánkihallgatáson fogadja.